

...vask dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
...dally except Saturdays,
Sundays and Holidays

...-YEAR XXXVIII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 17. MAJA (MAY 17), 1946 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 97
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Truman posegel v spor med rudarji in operatorji

Pogajanja glede sklenitve nove pogodbe pretrgana

Konferenca v Beli Hiši

Washington, D. C., 16. maja. — Predsednik Truman je osebno prišel v konflikt med rudarsko in operatorji, ki so se zbirali v zasedanju v pogajanjih glede nove pogodbe, ki naj bi jo sklenili do 31. marca. Pogajanja so bila pretrgana, operatorji so se odločili za zavrnitev nove pogodbe. Truman je upal, da bo dosežen sporazum med unijo in operatorji v sredo na konferenci v Beli Hiši, ki je trajala 45 minut, a ni dosegel rezultata. Truman je opozorjen, da nekatero korporacijo uvajajo priganjstvo, da pokrijejo večje stroške, ki so posledica zvišanja plače za 18 in pol centa na uro.

Domače vesti

Smrt kosa ...

Chicago. — Društvo 86 SNP na severni strani je bilo zadnje dni zelo prizadeto, ker je izgubilo dva člana. Zadnji ponedeljek je pokopalo br. Jakoba Krofca, dva dni pozneje pa je umrl njegov dolgoletni blaginjak Louis Volk, star 52 let, doma iz Avšišev pri Radovljici, Gorenjsko. On je bil eden izmed stebrov društva 86, dobro poznan v tujakih in domačinih in delavskih krogih. Društvo je blaginjakoval 16. leto in se rad udeleževal enotnih in drugih priredb. Zadnja leta je bil zelo aktiven v pomožni in politični akciji za stari kraj in bil predsednik podružnice št. 2 SANS. Zadnje čase se ni dobro počutil in nekaj dni pred smrtjo se je podal v bolnišnico, kjer je v sredo izdihnil. Pokopan bo civilno v soboto ob dveh popoldne in njegovemu truplu leži v pogrebem zavodu na 1723 Larrabee. Zapuška žena, hčer in sina, ki se je pred par meseci vrnil iz bojne mornarice in se boril na Pacifiku tri leta. — Jakob Kroflec je bil star 70 let, doma iz Pilhštaja pri Brezicah, Štajersko. Prejšnja leta je rudaril v Illinoisu v Livingstonu in drugod, zadnjih 20 let pa je živel v Chicagu. Zapuška žena in več odraslih otrok.

Zopet v civilu

Denver, Colo. — V civilno življenje se je zopet vrnil Joseph Drasler, bivši Čikažan, ki je služil pri vojakih skoro tri leta. V bojih je bil na zapadni fronti, potem pa služil v okupacijski armadi. V Ameriko se je vrnil 30. aprila. Pravi, da je "wonderful to be out." (Vse najbolje, Joe!)

Nov grob v Iowi

Albia, Iowa. — Dne 13. maja je po dolgi bolezni umrl Charley Bratchun (Brčun), star 73 let in član društva Valvazor 163 SNP. K društvu Delavec SD-PZ je pristopil leta 1912, po združenju pa postal član SNP. Tukaj zapuška žena, v Chicagu sina in hčer, poročeno Zimmerman. Društvo izrekla družini globoko sožalje.

Išče brata

Detroit. — Antonia Koblar, rojena Medved, iz vasi Drenovec pri Št. Rupertu, Dolenjsko, Slovenija, bi rada izvedela za svojega brata Jožeta Medveda, doma iz Slavne pri Litiji, ki se že dalj časa nahaja v Ameriki. Želi, da ji piše, ali pa naj se zgleda na naslov: John Repovž, 3330 Lawley, Detroit 12, Mich.

Iz Clevelanda

Cleveland. — Dne 14. maja je v State Farms Hospitalu umrl Jože Barbič, pred 30 leti poznani harmonikar, star 62 let, doma iz Hrstaja, občina Cerklje pri Krškem. Bolehal je dolgo let. V Ameriki je prišel pred 41 leti, živel v Penni, Chicagu, Milwaukeeju in Ohio. V Ameriki zapuška žena, hčer Ruth, poročeno Stenger, brata Franka in Michaela, sestre Mary Simsič, Rose Poldob in Anno Arhnavar. V stari domovini pa sestro Franciško Jerele. Pokopan je bil civilno. — V ponedeljek je naglo umrla Jennie Smrdel, rojena Celhar, star 76 let, doma iz Petelinja pri Slavnju, Notranjsko, v Ameriki 44 let. Članica je bila društva 173 SNP in KSKJ. Tukaj zapuška dva poročeni hčeri, sina, vnuka in vnukinje, v starem kraju pa brata. — V bolnišnici St. Alexis je srečno prestala težko operacijo Ursula Polanc. — V soboto sta se poročili dve hčeri družine Frank Klun iz Collinwooda: Elizabeth z Josephom Penkom ml. Antoinette pa z Edwardom C. Mar-

Nov tip kapitalizma za Ameriko

Johnston svari pred ekonomsko likvidacijo

Atlantic City, N. J., 16. maja. — Eric Johnston, ki se je odločil za resignacijo kot predsednik Ameriške trgovske zbornice, je dejal, da morajo ameriški trgovci in industriji ustvariti nov tip kapitalizma, če se hočejo izogniti ekonomski likvidaciji. On je govoril na banketu, ki je bil prirejen po zaključitvi letne konvencije zbornice.

"Izbirati bomo morali med staro in novo kapitalistično družbo," je rekel Johnston. "Stara kapitalistična družba trdi, da predstavlja perfekten sistem življenja, sloneč na nedotakljivih dogmah. Obtežena je s predsodki in zaprti. Ta je proti delavskim unijam, proti vladnemu vmešavanju in načrtnemu gospodarstvu. Industriji in trgovci morajo razumeti, da delavske unije, zadrage in organizacije profesionalcev so jedro novega kapitalizma, ki se razvija v Ameriki."

Drugi govornik je bil Paul A. Porter, direktor urada za kontrolo cen. On je dejal, da bi prezgodnji pokop kontrole cen rezultiral v porasti cen za 30 do 50 odstotkov. Sledila bi inflacija in ekonomski polom.

Na konvenciji je bila sprejeta resolucija, da se kontradicija konča do septembra tega leta. Druge sprejete resolucije zahtevajo revizijo Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravo organiziranje in kolektivnega pogajanja, prepoved masnega piketiranja in sedečih stavk.

Za novega predsednika zbornice je bil izvoljen William K. Jackson iz Bostona, Mass., za direktorja pa Ralph Bradford, Earl O. Shreve, Carlyle Fraster, Roy C. Ingersoll in Elmer H. Sexauer.

Uničevanje zelenjave v Holandiji

Haag, Holandija, 16. maja. — Holandija, katere prebivalci so pred enim letom stradali, je prišla v čuden položaj. Upičiti je morala velike količine zelenjave v interesu vzdrževanja cen. To dejstvo je razkril žilviski minister Mansholt. Poljedelsko ministrstvo je vodilo kampanjo za povečanje pridelka zelenjave v pričakovanju, da bo lahko šla v Nemčijo, Anglijo in druge države. Pričakovanje se ni izpolnilo zaradi pomanjkljive transportacije. Holandska vlada se je pričela pogajati z britskimi avtoritetami glede izvoza zelenjave.

Jošida postal predsednik japonske vlade

Tokio, 16. maja. — Sigeru Jošida je postal predsednik nove japonske vlade. On je konservativec. Naznanilo pravi, da bo danes izbral člane kabineta. Predsednik prejšnje vlade je bil baron Šidehara.

chom. — V nedeljo je bil na St. Clairju in E. 55 st. povožen od avta Joseph Zulich, ko je stopil iz varnostne cone. Dobil je težko poškodbo in bil odpeljan v bolnišnico St. Vincent Charity.

S konvencije SDZ

Lorain, O. — Zadnji ponedeljek se je v tujakih Slovenem narodnem domu pričela enajsta konvencija Slovenske dobrodelne zveze, poslujoče v državi Ohio. Konvencija šteje 118 članov — 25 glavnih odbornikov in 93 delegatov. Prvi dan se je konvencija organizirala — izvolila vse odbore, si določila dnevnico po \$80 za ves čas zborovanja in prešla na pravila. Konvencija bo zaključena proti koncu tedna.

NAČRT ZA VZDRŽEVANJE REAKCIJE V AMERIKI

Oboroževanje latinskih republik z ameriškim orožjem

BLOK PROTI SOVJETSKI UNIJI

Washington, D. C., 16. maja. — Novi načrt predsednika Trumana za vojaško kooperacijo med državami zapadne hemisfere se lahko imenuje načrt za podpiranje in vzdrževanje reakcije v Severni in Južni Ameriki. Ker Truman ni maral dvigniti strahila o komunistični nevarnosti v latinskih republikah, se je izrekel za oborožitev teh z ameriškim orožjem.

Nihče v državnem, vojnem in mornaričnem departmentu, v katerih je bil načrt sestavljen, ne govori o komunistični nevarnosti na južni strani meje Združenih držav. V času, ko se organizacija Združenih narodov trudi v prizadevanjih za svetovni mir, je umestno vprašanje, kakaj se je Truman izrekel za oboroževanje držav zapadne hemisfere.

Proti komu naj bi se ameriške države oboroževale? Očitno je, da miru ne ogrožajo Nemčija, Italija in Japonska, ki so bile strahovito poražene v drugi svetovni vojni. Fašistična Španija po izjavah reprezentantov Amerike in Velike Britanije tudi ne ogroža miru.

Odgovor je eden: Truman hoče, da ameriško orožje dobi reakcija v latinski Ameriki ne za obrambo zapadne hemisfere, temveč za "obrambo" vojno proti Rusiji. To je namen oboroženega bloka, čigar ustanovitev je predlagal Truman v svoji poslanici kongresu.

Formiranje takega oboroženega bloka je nevarna stvar v areni svetovne politike. Reakcija v latinski Ameriki, če bo dobila orožje, bo lahko zatrila gibanje delavcev in ljudstev za zboljšanje življenjskega standarda.

Trumanova administracija podpira režime v latinski Ameriki, ki se vzdržujejo na krmilu s pomočjo oborožene sile. Drugi namen načrta je združitev ameriških in britskih sil za zaščito britskega imperija, ki je v procesu razpadanja. Amerika je že dvakrat rešila ta imperij pred razsulom — v prvi in drugi svetovni vojni.

Prelom med Veliko Britanijo in Poljsko?

London, 16. maja. — Poročilo pravi, da bo Velika Britanija pretrgala odnose s poljsko vlado v Varšavi, če bo slednja še nadalje persekutirala nekomunistične elemente na Poljskem. Žrtve persekucije so baje tudi člani kmečke stranke, katere vodja je Stanislaw Mikolajczyk, podpredsednik poljske vlade.

Obnova odmerjanja masla predlagana

Washington, D. C., 16. maja. — Kongresnik Cole, republikanec iz New Yorka, je predlagal obnovo odmerjanja masla. To naj bi trajalo toliko časa, dokler se zaloga masla ne povečajo. Trgovinski tajnik Henry A. Wallace je napovedal, da bo produkcija masla v tem letu najnižja od l. 1926.

Organiziranje nove grške armade

Atene, Grčija, 16. maja. — Organiziranje nove grške armade je v teku. Ta bo štela sedem divizij in opremljena bo s britskim orožjem. Pri organiziranju armade sodeluje britska vojaška misija.

Železničarji zahtevajo zvišanje

Cena za odvrnitev stavke

Washington, D. C., 16. maja. — Voditelji bratovščin železniških spremnikov in strojevodij so izjavili, da bodo vztrajali pri zahtevi za zvišanje plače za 20 centov na uro. Če bo zahteva odbita, bo stavka oklicana v soboto.

Vse železnice z izjemo Illinois Central bodo prizadete. Slednjo operira federalna vlada. A. F. Whitney, predsednik bratovščine spremnikov, ni hotel potrditi poročila, da je umaknil prvotno zahtevo, da se plača zviša za \$2.50 na dan. Dejajle, da je dobil zagotovilo od železniških kompanij, da bodo odgovorile na zahtevo glede zvišanja plače danes.

Posebni študijski odbor, katerega je imenoval predsednik Truman, je priporočal zvišanje plače za 16 centov na uro, štiri cente manj kot zahtevata bratovščini.

Alvanley Johnston, predsednik bratovščine strojevodij, je rekel, da je bila stavka proti železnici Illinois Central preklicana, ker jo operira federalna vlada. Stavka bi bila kršenje provizij Connally-Smithovega zakona.

Truman je apeliral na voditelje bratovščin in reprezentante železniških kompanij, naj nadaljujejo pogajanja. Če ne bo prišlo do sporazuma, bo stavka oklicana v soboto popoldne.

Perzijske čete na pohodu

Dospele so v bližino Azerbadžan

Teheran, Perzija, 16. maja. — Perzijske čete prodirajo v smeri province Azerbadžan, ki je pred nekaj meseci proglasila avtonomijo, in prve so dospele v kraje v bližini meje te province. Vlada v Teheranu je ponovno naglasila, da se hoče izogniti civilni vojni.

Poročila pravijo, da so azerbadžanske čete udeležene v vojni manevrih na ozemlju med Mianehom in Zenjanom. Prvo mesto leži 180 milj severozapadno od Teherana, drugo pa 85 milj.

Jafar Pševari, predsednik vlade avtonomne province, je priznal, da so se perzijske čete približale meji, zeno pa je naglasil, da se ne boji napda. Dejajle, da je bil napad kršenje dogovora, katerega je Ahmed Saltaneh, predsednik centralne vlade v Teheranu, sklenil s sovjeti v Moskvi.

Perzijska armada šteje okrog 80,000 vojakov, azerbadžanska pa 25,000 vojakov. Levičarski list Dad poroča, da je 130 perzijskih vojakov, ki so bili ranjeni v bitkah v Kurdistanu, dospelo v Teheran.

Ameriški general obdolžen sabotaže

Moskva, 16. maja. — Izvestja, glasilo sovjetske vlade, so obdolžile generala Johna R. Hodgeja, poveljnika ameriške okupacijske sile v južni Koreji, sabotaže ruskih prizadevanj za stabilizacijo okupacije v tej deželi. List tudi trdi, da je Hodge odgovoren za polom razgovorov članov skupne ameriško-ruske komisije.

Attlee odbil zahtevo konservativcev

London, 16. maja. — Premier Clement Attlee je zavrnil zahtevo konservativcev, članov parlamenta, naj predložijo seznam industrij, katere nemška delavska vlada podržaviti, volilne konference 12. novembra, na

Zaključenje konference zunanjih ministrov

Predlog ameriškega državnega tajnika Byrnese sprejet

DISKUZIJE O USODI NEMCIJE

Paris, 16. maja. — Zunanji ministri štirih velesil — Rusije, Amerike, Velike Britanije in Francije — so se izrekli za zaključitve svoje konference v luksemburški palači in sprejeli predlog ameriškega državnega tajnika Byrnese, da se ponovno sestanejo 15. junija. Konferenca bo zaključena danes.

Byrnes je izrazil razočaranje, ker konferenca ni izpolnila pričakovanj. Njegov poskus, da pridobi zunanje ministre za določitev datuma mirovne konference reprezentantov 21 zaveznih držav, se je izjalovil zaradi ruske opozicije. Ruski zunanji minister je dejal, da je proti sklicanju mirovne konference, dokler se reprezentanti štirih velesil ne zedinijo o mirovnih pogodbah za poražene osižne države. Molotov je pobil tudi Byrnesev predlog, da se vrši diskuzija o mirovni pogodbi za Avstrijo na konferenci 15. junija.

Sporazum je bil dosežen o reviziji italijanskega premirja, da zmanjša in olajša ekonomska bremena Italije. Pričakuje se, da bo sprejet zadevni sklep danes, preden bo konferenca zaključena. Sklep bo predložen v podpis generalu W. D. Morgannu v Rimu, reprezentantu zaveznih sil.

Senator Vandenberg, republikanec iz Michigana in član odseka za zunanje zadeve, je povedal poročevalcu časniške agencije Associated Press, da se ne bo udeležil konference zunanjih ministrov, ki se bo pričela 15. junija. Na vprašanje, kdo bo zastopal republikansko stranko na konferenci, je Vandenberg odgovoril: "Most bo, kakor bi rekli Rusi, prekoračen, ko pridemo do njega."

Byrnes je namignil, da bodo člani ameriške delegacije zapustili Pariz jutri in odpotovali v Washington. Letalo C-54 je pripravljeno, da jih odpelje iz Pariza.

Mirovne pogodbe za Italijo, Rumunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Finsko, bivše sovražne države, so obvisle v zraku. Vprašanje je, ali se bodo zunanji ministri sporazumeli o pogodbah na prihodnji konferenci.

Včeraj so se vršile prve diskuzije o usodi Nemčije. Sprejet je bil zaključek, da namestniki zunanjih ministrov študirajo nemške ekonomske in druge probleme in poročajo o rezultatu, ko se bodo ministri ponovno sestali na konferenci 15. junija.

Molotov je izjavil, da se bo držal zaključka velike trojice, ki je bil sprejet na konferenci v Potsdamu, da se Nemčije ne sme razkosati na več držav. Njegova izjava pomeni, da bo vodil opozicijo proti Franciji, ki je za odznanje Porurja in Porenja, industrijskih provinc, od Nemčije. Molotov je dejal, da bi rad vedel, kaj se godi v Porurju, ker je bil informiran, da so britske vojaške avtoritete uveljavile administracijske ukrepe brez svetovanja z reprezentanti Sovjetske unije. Dalje je rekel, da se v Potsdamu niso vršile diskuzije o začrtanju nemške meje na zapadu.

Byrnes je v teku razprave poudarjal, da se morajo zavezniški brez odlašanja zediniti o mirovni pogodbi za Nemčijo. Predlagal je imenovanje namestnikov, ki naj bi študirali nemška ekonomska vprašanja, in sklicanje konference 12. novembra, na

Garancija letne plače jeklarjem

Konvencija obsodila priganjstvo

Atlantic City, N. J., 16. maja. — Philip Murray, predsednik jeklarke unije, ki ima konvencijo v tem mestu, je dejal, da bo odbor za mezdne smernice zahteval garancijo letne plače jeklarjem, ko se bodo pričela pogajanja z reprezentanti jeklarskih kompanij glede sklenitve nove pogodbe. Veljavnost sedanje pogodbe poteka 15. februarja prihodnjega leta.

Murray je dejal na konvenciji, da jeklarska industrija, ki izkazuje ogromne profite, lahko garantira delavcem letno plačo. Če bo industrija operirala 40, 45 ali 50 tednov v letu, bo morala vseeno plačevati mezdo delavcem, čeprav bodo počivali.

Na konvencijo je prišlo 2800 delegatov. Sprejeta je bila resolucija z obsodbo priganjstva delavcev. Murray je dejal, da je bil opozorjen, da nekatero korporacijo uvajajo priganjstvo, da pokrijejo večje stroške, ki so posledica zvišanja plače za 18 in pol centa na uro.

Komunistične sile preseka železnico

Kitajske nacionalistične armade izolirane

Peiping, Kitajska, 16. maja. — Komunistične sile so presekaile železnico, ki vodi v Mukden, v lveh krajih na severovzhodni strani Sanhaikwana v teku nasokov na enote nacionalistične armade. Dovož orožja, streliva in drugega vojnega materiala tem enotam je bil ustavljen.

Komunisti so zagnali v ofenzivo proti enotam nacionalistične armade čez 20,000 vojakov. Oddelki nacionalistične armade so izolirani v Kaoling in Čiensuju. Poročilo pravi, da so komunisti razdeljali dva železniška mostova.

Druga vest pravi, da komunistične sile prodirajo v ameri Čangteha, glavne mesta province Jehol. Glavni komunistični stan je naznanil, da komunistične sile kontrolirajo 90 odstotkov Mandžurije.

Hitler nameraval deportirati 10,000,000 Čehov

Praga, Čehoslovakija, 16. maja. — Jaroslav Krejčí, bivši predsednik vlade nacijskega protektorata Češke in Moravske, je pred sodiščem izjavil, da je Hitler zapretel za deportacijo 10,000,000 Čehov v vzhodne ruske pokrajine pod nemško kontrolo po napadu in umoru Reinharda Heydricha l. 1942. Krejčí in štirje člani njegove vlade se morajo zagovarjati pred sodiščem zaradi kolaboracije z Nemci. Na obravnavi je razkril, da je Hitler pozval njega in njegove pomožnike v Berlin. Zapretil jim je z izgonom, če ne bodo morili Heydricha ujeti in Čehi spremenili svojega stališča napram Nemcem. Krejčí je dejal, da je po vrnitvi v Prago zvedel, da so Nemci razdeljali Lidice in pobili prebivalce in se tako maščevali za smrt Heydricha.

kateri naj bi bila razprava o mirovni pogodbi. Molotov je dejal, da se bolj zanima za sedanje dogodke v Nemčiji kot pa za bodoče učinke zavzošniške politike v Nemčiji.

Vesti iz nove, prerrojene Slovenije in Jugoslavije

Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B
Priljubljen v coni B

speval za kritje rezijskih strokov 3500 din.—Cestar Podbevsek Jože je vsaki delovni skupini dajal svoje nasvete, izboljševal nasipanje ceste, pisal imena najmarljivejših delavcev: mladinka Kovačič Ana, žena rudarja Naglav Franciška, rudar Tone Čop, trgovec Jerman Janko, tajnik MLO Mahkovec—so zaznamovani v njegovem seznamu.

Po zgotovljenem delu so se delavci, kmetje, obrtniki in inteligenta trboveljske kotline med seboj pomešani razšli. Ta delovni dan jih je zblizal, vsem pa dal zadovoljstvo nad opravljenim delom, ki je bilo že tako nujno potrebno. Prav vsi pa so sklenili, da k prihodnjem skupnem delu pritegnejo še tiste, ki so tokrat stali ob strani. D.

DR. BEBLER O PRIMORSKEM VPRAŠANJU

Napisal Arthur Gaeth

V trenutku, ko so v Parizu na konferenci štirih zunanjih ministrov na razpravi vprašanja, ki se tičejo razmejitev med Italijo in Jugoslavijo, se mi vidi umestno, da v podrobnejših poročam o razgovoru, katerega sem imel o tem predmetu nedavno v Beogradu z dr. Lojzeto Beblerjem, sedanjim namestnikom zunanjega ministra v jugoslovanski vladi.

Dr. Lojze Bebler je med vojno organiziral na Primorskem odpor jugoslovanskega prebivalstva proti fašizmu in Nemcem. Rojen je bil na Primorskem, a je živel po letu 1918 v Jugoslaviji. Po prihodu Italijanov v Slovenijo je skupaj z nekaterimi drugimi slovenskimi intelektualci vstopil v vrste partizanov in je v teku leta 1942 odšel nazaj v svoje domače kraje.

V teku prihodnjih 18 mesecev je bil dr. Bebler trdo na delu in je s tolikim uspehom gradil odporne organizacije Slovencev in Hrvatov na tem ozemlju, da je bilo izvedenih že v tej kratki dobi več kot 90 velikih sabotažnih udarcev na italijanske železnice. Poleg tega pa je uspešno partizanskim silam, katere je zbral okrog sebe, da osvobodijo več kot dve tretjini ozemlja Julijske Krajine in prečenejo Italijane iz njih.

V teku našega razgovora je naglašal dr. Bebler, kako so italijanske vojaške sile pustile deželo in poudarjal, da ima Jugoslavija radi tega pravico do odškodnine in reparacij. Ali se niso Jugoslovanci borili na strani zaveznikov za skupno zmago, je dejal, ali niso osvobodili ozemlja Julijske Krajine?

Dr. Bebler mi je povedal, da so partizani nabirali novice za dvoje svojih brigad izključno na ozemlju Julijske krajine že spomladi leta 1943, ter da so takoj nato začeli naskakovati onih 45 italijanskih garnizij, katere je bil Mussolini razporedil v teh krajih. Opozoril me je tudi na to, da so bili ti slovenski oddelki one zavezniške sile, ki so razorožile italijanske enote, ki so se po kapitulaciji Italije začele umikati iz jugoslovanskega ozemlja in se želele zbrati v severni Italiji.

Tedaj nam je uspelo, je nadaljeval, organizirati precejšnje število italijanskih vojakov —

Razgovor s podpredsednikom Kardeljem

Pariz.—ONA—Podpredsednik Kardelj mi je povedal, da bo Mihajlovič postavljen pred sodišče koncem tega meseca ali pa v začetku junija. Ameriški poročevalci bodo dobrodošli na tej sodni obravnavi, je dejal in pripomnil, da se že vrše predpriprave, da se olajša častnikarjem njihov posel.

Kardelj je mnenja, da bo obravnava izredno zanimiva, ker bo pokazala vse razplet intrig in sporov za časa vojne. Pokazala bo z vso jasnostjo notranji konflikt in vlogu Jugoslavije v svetovni vojni. Dodal je tudi, da je

bil ves potreben obtežitni material proti temu četniškemu glavarju—ne glede na vse druge dokaze—najden v arhivih, katere je imel pri sebi ujeti Mihajlovič.

Glede položaja v Jugoslaviji je izjavil, da so razmere trenutno precej boljše, za kar gre zahvala UNRAI, v primeri s preteklim letom, a da bo vseeno potrebno do prihodnje zetje znižati odmerke za kruh. Upali smo, je dejal, da nas bo dobra zveza postavila na noge, toda na žalost je že zopet zavladala jako resna suša.

Poleg hrane primanjkuje tudi marsičesa drugega, kot tekstilnih proizvodov in usnja. Industrija je še slabotna in produkcijska nezadostna. Jugoslavija se nada, da bo mogoče izboljšati položaj z izmenjavami. Trgovske pogodbe so bile sklenjene s Sovjetsko unijo, Čehoslovaško in Poljsko. Pogajanja se vrše z Anglijo, Belgijo in kmalu tudi s Francijo.

K temu velja še pripomniti, da je sovjetski radio javil prihod v Moskvo jugoslovanske delegacije za trgovska pogajanja. Na čelu te delegacije je trgovski minister Todor Vujačinić. V njegovem spremstvu je tudi minister za transport Nikola Petrović.

Byrnes napadel Trygve Lieja

Washington.—ONA.—Iz zanesljivega vira imam vest, da je zunanji minister Byrnes ostro napadel generalnega tajnika organizacije Zedinjenih narodov, in sicer dne 19. aprila na seji senatnega odbora za znanje zadeve.

Byrnesov napad sta podpirala senatorja Conally in Vandenberg. Šlo je za mnenje, katero je izrazil Trygve Lie v zadevi Perzije, ko je priporočil, da se jo črta z dnevnega reda. Očitki proti generalnemu tajniku so bili ostri in so bili tako daleč, da je le "orodje v rokah Rusov". Senatni odbor je razpravljal o tem, kako preprečiti, da bi tajnik v bodoče mogel na sličen način poseči v debate in je zaključil, da bi moral imeti generalni tajnik le čisto administrativne funkcije, tako da se ne bi mogel vmešavati v razpravo varnostnega sveta.

Uspehi pokrajinske strokovne delavnice Makedonije

Pred dvema mesecema so ustanovili v Keramidnici pri Skoplju Pokrajinsko strojno delavnico Makedonije. Delavci iz te delavnice so do sedaj popravili in montirali 40 plugov, 60 bran, 30 sejalcev raznih izmer, tri tenenske premične mlince, 15 traktorjev znamke "Oliver," šest kosilnikov itd. Z ustanovitvijo Pokrajinske strojne delavnice bo omogočeno hitrejše dostavljanje strojev strojnimi traktorskim postajam.

Uprava okrajinske strojne delavnice bo poklicala na domačevce tečaj po enega ali dva uslužbenca strojno-traktorskih postaj Makedonije.

"Ako bi telo tožilo možgane..."

Frank Petrich

Los Angeles, Calif. — "If the body were to sue the mind, the court would find that the mind had proved to be a ruinous tenant to its landlord (v našem slučaju SNPJ), the body." — To rečenico je izrekel pred davnim slavni grški mislec in pisatelj Plutark. Če bi Plutark danes živel, bi nedvomno to rečenico tako raztegnil, da bi se glasila: "... the court would find that the mind could easily ruin or improve the body."

Podobna tej rečenici je danes pri SNPJ misel br. Molka, ki po mojem mnenju ni konstruktivna, ampak konfuzna in vsled tega škodljiva članstvu. Škodljiva, mislim, je glavno v tem, ker ne soglašajo sprejetimi načeli jednote, temveč zavaja še potem, ko je vandalno podrla vse tozadevne moralno načelne in legalne premise. Na to vandalno miselnost "podrtijo" gradi sedaj misel br. Molka po svoje zamišljene premise, ustvarja svoje probleme, stavi svoja vprašanja in daje svoja merila za rešitev tako stavljenih vprašanj in problemov.

Med drugimi reči mi br. Molek rad vedel, katera demokracija jamči Prosveti, da bo izhajala nemoteno? Bo li to Jugoslavija, ali bo to Sovjetska Rusija? Seveda so ta vprašanja tako umerjena, da ciljajo na paralelo med ameriško demokracijo in demokracijo v Jugoslaviji in v Rusiji.

Merilo za demokracijo

Pred vsem nastaja dvojno vprašanje. Kaj naj bo merilo za demokracijo kjerkoli — z ameriško demokracijo? In kje, v kateri deželi pod solncem je jamčenje demokracije za pisano črno na belem? — Takega jamstva ali garancije ni nikjer! In kako naj bi tudi bilo, ko beseda demokracija ni elementarnega značaja kot je na primer svobodnodelnost, ampak nosi največkrat znake gospodarskih razmer. Ona se razvija in spreminja; jo dajejo in jemljejo.

Ameriška demokracija — kot demokracija nje podobnega kapitalističnega gospodarstva — ni zvezda, ki daje svetlobo sama od sebe, temveč prihaja vse njeno svojstvo od liberalno zamišljenega, a vendar individualnega gospodarstva.

Ameriška družba ima odmerjeno obsevalno demokracijo, a ne gospodarske; v gospodarstvu jo je le toliko, kolikor dopuščajo to interesi tega gospodarstva, in nič več. Zato pa ameriška ustava in njeni dodatki ne jamčijo nobene demokracije. Očetje ameriške republike so pač vedeli, da kaj takega ne bi bilo zdravo in niso dali gotovi politično gospodarski struji uradnega pečata. Ta pečat je bil namenjen končno vsemu ljudstvu med tem največ delavnemu, navadnemu človeku, ki tvori ameriško večino.

Demokracija raste in se razvija z gospodarstvom. Kakršno je gospodarstvo, taka je primeroma njegova demokracija ali nedemokracija v obsevanju.

V Rusiji morda nimajo obsevalne demokracije — tega čuta ali okusa kot ga imamo v Ameriki; ali ne zato, ker tam nimajo kapitalističnega gospodarstva, in ker ta zvezda tamkaj ne daje svetlobe od sebe (če govorimo paralelno z ameriškimim gospodarskim razmerami), ampak ker med revolucijo in sedanjo dobo, z eno vojno vmes, ni bilo dovolj časa za odgojo.

Človeška energija v Rusiji je bila rabljena in se še uporablja po večini za organiziranje kolektivne produkcije in distribucije dobrin. Nekako tako bo tudi v Jugoslaviji. A kadar se v teh dveh in njiju slični gospodarski konstrukciji po drugih deželah razvije kolektivno gospodarstvo in uvede demokracija, tedaj bo dajala zvezda demokracije svetlobo sama od sebe, ker bo spojena z željo tistih temeljnih gospodarskih ciljev, ki se imajo zrealiti ali odražati iz kolektivnega gospodarstva.

Dokler ne pride do tega in je vse prizadevanje šele v procesu, je pa neznanstveno in nepredhodno primerjati demokracijo enega kraja z drugimi in sklepati gotove socialno namerne zaključke, kakaj iz takih primer ne dobimo drugega rezultata kot pri-

merjanje lepo zavitega paketa z drugimi paketi, ki nimajo tako "lepega" ovitka, a o katerih vsebini si mnogi z daleka niso na jasnem.

Med tem, ko se vrši ta proces ali procesi upeljavanja in vzpostavljanja upravne obsevalne demokracije, je naša dolžnost vedeti, kaj delamo in se držati začrtanih ciljev in potov. Edino v tem smislu je mogoče govoriti o kaki demokraciji in izobrazbi navadnega človeka, ne pa s skakanjem čez plot in podiranjem premis, ki smo si jih postavili pred leti.

Kako naj izobrazujemo?

Po receptu misli br. Molka bi morala biti naša politična in gospodarska izobrazba paralelna z ameriško demokracijo, prežeti pa bi morali totalno politične in gospodarske procese v Rusiji in v Jugoslaviji. Zakaj? Zato, ker mu tako diktira njegova misel. Ali ni to okus? Kakor da gre tu za lep ovitek na paketu, in kakor da se kdo upira ali protivi ameriški obsevalni demokraciji! Vse take misli so zgrešene.

V Rusiji in v Jugoslaviji so prišli do gospodarskih in političnih procesov potom revolucije, ki so bile porojene iz vojne. Revolucija, komunizem etc.? — vse to so strahovi, ki še jih neznanstvo boji misel br. Molka. Toda — ali ni prišla Amerika do svoje demokracije potom svoje revolucije? In kaj je bila civilna vojna druga kot nadaljevanje in kristaliziranje tega, kar je bilo začeto v revoluciji 1776? A misel br. M. bo dejala: "Seveda je bilo tako, ampak taka zgodovinska izobrazba ob tem času ni za navadnega človeka! Navaden človek se mora vzgajati le po njemu umljivih začetnih in na splošno "legalno" priznanih metodah in sredstvih.

Glavovnica v roki je edino merilo za to. Well, tudi to je izbirna okusa. Za misel br. M. so morda celo strajki, bojkoti itd. nelegalna sredstva za dosego kakih taktičnih ciljev. Vse to je odvisno od tega, kako si kdo zamišlja besedo "demokracija".

Yes, po mojem mnenju je demokracija lahko zelo revolucionarno taktično sredstvo (in to bi bila edina pravila razlaga demokracije), ki služi lahko dobrim ali pa slabim ciljem. Odvisno je, komu služijo ti cilji. (Konec prihodnjic.)

Demobilizacija Andersovih Poljakov

London.—ONA—Presledek osmih tednov, ki je bil potreben za izvedbo plebiscita med poljskimi vojniki—na podlagi Bevinovih vprašanj—je potekel, tako da je zdaj pričakovati, da se bo začela nameravana akcija. Oni poljski vojniki, ki so se odločili, da pojdejo domov, bodo repatriirani, ostali oddelki poljske armade v Italiji pa bodo postopoma poslani na Škotsko. Britanska vlada najbrže ne misli, da bi mogla sama zopustiti vse te vojaške, tako da je verjetno, da jih bo poslala sem le radi tega, ker bo tako manj komplikacij, kot če bi jih poslala naravnost na Srednji vzhod.

Zadrúzna zveza za banjalúško okrožje

V Banjaluki je bila ustanovljena skupščina Okrožne zadrúzne zveze, na kateri je bilo prisotnih 350 zadrúžnih delegatov in veliko število zadrúžnikov ter predsednik Glavne zadrúžne zveze iz Sarajeva Vaso Gajić in član uprave zveze Duško Josipović.

Po končanem referatu so posamezni delegati predočili stanje njihovih zadrúg. V diskuziji so ugotovili, da je v nekaterih okrajih osnovano veliko število zadrúg z zadrúžnimi prodajalnami, medtem ko je v ostalih okrajih le nekaj zadrúg. Tako je v okraju Kotor-mesto samo ena zadruga z več kot 20.000 zadrúžniki. Največ zadrúg je v prijedorkem in dubiškem okraju.

Pred zaključkom so izvolili upravni odbor Okrožne zadrúžne zveze.—(Tanjug.)

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Na sliki je videti skupino gospodin in vojnih invalidov-veteranov, ki so nastopili pred kongresom v zahtevi, da podaljša OPA za eno leto brez vsakega zmrzovanja zakona.

LEV N. TOLSTOJ:

KAZAKI

KAVKAŠKA POVEST

iz ruščine prevael
JOSIP KNAFLIČ

(Nadaljevanje)

"Tega nisem pričakovala ne sanjala!" je rekla starka. "Saj je Girka pravil, da te ne bo."
"Pojdi no in prinesi vina, majka. Nazarka pride k meni, praznik zalit."
"Precej, Lukaška, precej," je odvrnila starka. "Ženske se zabavajo zunaj. Mislim, da je šla tudi naša mutka tja."
In vzela je ključec in brž tekla v shrambo. Ko je bil spravljen Nazarka svojega konja in odložil puško, je prišel k Lukaški.

XXXVII.

"Na tvoje zdravje!" je dejal Lukaška, ki je bil sprejel iz materinih rok polno čašo vina in jo oprezno približal sklonjeni glavi.
"Taka reč!" je rekel Nazarka. "Kaj je dejal ded Burlak: 'ali si veliko konj ukradel?' Očividno ve..."
"Zvitoglavci!" je odvrnil Lukaška nakratko. "A kaj to de?" je dostavil in stresel z glavo. "So že onkraj reke. Pa naj jih išče!"
"Kaj ni prav! Prinesi mi vina jutri. Tako treba delati, in nič ne bo potem. Zdad pa bodiva vesela. Pij!" je zaklical Lukaška z istim glasom, s kakršnim je izgovarjal stric Jeroška to besedo. Ti teči po med ali pa pošljem mutko. Do jutra bomo pili.
Nazarka se je nasmehnil.
"Kaj, ali ostaneva dolgo tukaj?" je rekel. "Bodiva vesela. Teči po žganje! Na denar!"
Nazarka je poslušno tekla k Jamki.
Stric Jeroška in Jergušov, ki sta vohala kakor kanji, kjer je bilo kaj pijače, sta se oba pijana, drug za drugim privabila v izbo.

"Daj še pol vedra!" je zaklical Lukaška materi v odgovor na njiju pozdrav.

"No, povej, vražji fant, kje si kradel?" je kričal stric Jeroška. "Fant korenjak si! Rad te imam!"

"No da, rad te imam," je smeje odvrnil Lukaška. "Dekletom nosiš sladkarije od junkerjev. Fej, stari!"

"Ni res, to ni res! Fej Marka (Starec se je zakrohotal). Kako me je prosil ta vrag ničvredni! Pojdi, je dejal, potrkaj. Puško mi je dajal. Ne, Bog mu odpusti! Jaz bi dosegel, a mi je žal za tebe. No, pripoveduj, kje si bil." In starec je pričel govoriti tatarski.

Lukaška mu je spretno odgovarjal.
Jergušov, ki je znal le slabo tatarski, je včasih mešal vmes ruske besede.

"Jaz pravim: konje je odgnal. Jaz vem zagotovo," je pritrjeval.

"Odjezdili smo z Girejko," je pripovedoval Lukaška. (Da je Girej-hana nazival Girejko, v tem je bila neka vrlost, ki ni odšla kazakoma.) Onkraj reke se je zmeraj bahal, da pozna vso stepto in da naju pripelje naravnost; a odjezdili smo, noč je bila temna, moj Girejka je začel in pričel iskati, a vse zastoj. Ni našel aula, na noben način ne. Očividno smo bili zašli preveč na desno. Skoro do polnoči smo iskali. Na sredo so začeli lajati psi."

"Bedaki," je rekel stric Jeroška. "Mi smo tudi zašli včasih ponoči v stepli. Vrag se izpozna! Tedaj sem pojezdil na hrib in zatulil kakor volk, vidiš, tako-le! (Djal je roke pred usta in zatulil kakor tolpa volkov v enem glasu.) "Precej se odzovejo psi. No, povej do konca. Torej potlej ste našli?"

"Brž smo jim nateknili uzde. Nazarko bi bile nogajske babe kmalu vjele. Res!"

"Kajpa, vjele!" je razžaljeno rekel Nazarka, ki se je vrnil z žganjem.

"Odjezdili smo; zopet je Girejka zašel; kmalu bi nas bil zapeljal v sipine. Pravil je zmeraj, da gremo k Tereku, pa smo jahali čisto proč."

"Ti bi bil moral gledati po zvezdah," je rekel stric Jeroška.

"To pravim tudi jaz," se je oglašil Jergušov.

"Da, pa jih glej, če je vse temno. No, pošteno sem se ubijal! Vjel sem bil kobilo, jo djal na uzdo in jo zajahal, svojega konja sem pa pustil, češ, nas že popelje prav. In kaj misliš? Prha, prha pa z nosom voha po zemlji... potem steče naprej in nas pripelje naravnost sem v vas. In to je bila sreča, kajti postalo je že čisto svetlo; toliko da smo še skrili konje v gozdu. Nagim od onkraj reke je prišel in jih vzel."

Jergušov je pokimal z glavo. "Jaz tudi pravim: dobro naredili! Ali jih je bilo veliko?"

"Tukaj so vsi," je rekel Lukaška in se potrkal po žepu.

V tem trenutku je stopila starka v izbo. Lukaška ni povedal do konca.

"Pij!" je zavpil.

"Tako sva tudi midva z Girečkom nekoč pozno pojezdila..." je pričel Jeroška.

"E, kdo bo poslušal tvoje storje," je rekel Lukaška. "Jaz grem zdaj." Izpil je vino iz velike lesene čaše, zategnil jermen svojega pasu in šel na ulico.

XXXVIII.

Bilo je že temno, ko je stopil Lukaška na ulico. Jesenska noč je bila sveža in brezvetna. Zlata polna luna je vzhajala izna črnih topolov, ki so stali na eni strani trga. Iz dimnikov shramb se je kadil dim in se razgrinjal nad vasjo, zlivajoč se z meglo. V oknih je tu in tam svetila luč. Duh kravjekov, tropin in megle je napolnjeval zrak. Govorjenje, smeh, pesmi in poklanje pečkov je zvenelo enako vse navprek ko po dnevi, a razločnejše. Bele rute in kučme je bilo videti v gručah v temi ob plovtovih in hišah.

Na trgu, nasproti odprti in razsvetljene štacune, se je drenjala gruča črno in belo oblečenih kazakov in kazakinj in razlegalo se je glasno vpitje, smejanje in govorjenje. Držeč se za roke, so plesala dekleta lahkono po prašnem trgu kolo. Sloko in prav nič lepo dekle je zapelo:

Izza gozda, temnega gozdiča
Aj-da-ljuli!
Izza vrta, zelena vrtiča
Sta prišla dva fanta mlada,
Fanta mlada, fanta zala.
Se zagledala, se ustavila,
Se ustavila, se udarila.
K njima pristopila lepa je devotka;
K njima pristopila, jima govorila:
Enega od vaju rada bi jaz bila.
In dobi dekle je zali beli fant,
Zali beli fant, kodrolasi fant.
On jo prime, prime za ročico
Pa jo pelje, pelje skozi vasico,
Vsem tovaršem jo kaže, hvall!
Glejte, bratci, kako imam ženico!

(Dalje prihodnjt.)

Naši krvavi dokumenti

Dokumentarna razstava borbe koprškega okraja za priključitev k Jugoslaviji

V Kopru je bila te dni otvorena dokumentarna razstava borbe Koprškega okraja za priključitev k Jugoslaviji. Številne statistike, knjige, brošure in fotografije tvorijo nepregledno vrsto dokazov o slovenskem značaju tega ozemlja, o njegovi krvavi borbi za priključitev k Jugoslaviji. Na prvem mestu so razstavljeni razni listi in brošure, ki so jih tiskali za časa prvih partizanskih borb v podzemski tiskarni v Gabrovici. Sredi raznih listov leži ena izmed prvih partizanskih števil "Svoboda," poleg nje pa napis "1936—nikoli čakali 1945." Istra res ni čakala zmage križem rok, organizirala in borila se je že davno pred začetkom druge svetovne vojne.

V prvi razstavni sobi je na steni velik napis: "Žrtvovali smo vse za priključitev k Jugoslaviji." Pod tem napisom je pregled fašističnih grozodejstev, ki so jih počeli Italijani in Nemci v koprskem okraju. Na zemljevidu so označene vse požgane vasi od Gabrovice do Šmarj. Samo v Šmarjah nad Koprmo so fašisti požgali 318 hiš, v Kurbu 99 in v Gabrovici 81. Pod temi številkami so slike, ki potrjujejo te podatke.

Na slikah vidimo požgane domačije, cerkve in šole. Zavedno kopersko ljudstvo je napisalo na porušene zidove: "To je fašistična kultura—zahtevamo obsoj!" Italijani so razdeljali istrske vasi pri Kopru samo zato, ker so slovenske in ker so se borile za Jugoslavijo.

Na tretji steni je napis: "Za svobodo in priključitev k Jugoslaviji je imel koprski okraj 1064 žrtev." Statistična tabela prikazuje natančno število žrtev, ki jih je dala vsaka posamezna vas. Tako je dal Lazaret pri Kopru 31 žrtev, Boršt 18, Cesari 21, Gabrovica 29, Kubed 22, Pobjeg pri Kopru 23, Rezana 34, Salet pri Isoli 12, Škofje 29, Šmarje pri Kopru 27 itd. Med slikami padlih vidimo mlade istrske borce, istrske dekleta, borke in aktivistke, starce, ki so jih žive zažgali, nedolžne otroke iz Šmarj, ki so jih ubili pripadniki črni band. Nekemu mladeniču iz Kopra so fašisti živemu izrezali oči in jezik in ga nato ubili. Cela vrsta takih zločinov dovolj jasno govori, kako krvav je bil delež, ki ga je dal koprski okraj v borbi za svobodo in za priključitev k Jugoslaviji. Po zidovih in na mizah je vse polno letakov, brošur in knjig, ki govore o veličastni borbi istrskega ljudstva in katere hrani ljudstvo kot svetinje za bodoče rodove in kot dokaz, kako dra-

go je bila plačana svoboda, za katero so se borili.

V drugi sobi vidimo življenje in politično borbo koprškega ljudstva za priključitev k Jugoslaviji po 1. maju 1945. Slike nam kažejo veselje istrskega ljudstva, ki pričakuje jugoslovansko armado in kako skupaj z njo proslavlja zmago v osvobodjenem Kopru. Tokrat je koprsko ljudstvo prvič glasno povedalo svoje želje.

Zanimivi so napis, ki govore o prosvetnem delu fašističnih oblasti: "Od 1. 1924 pa do 1945 nismo imeli nobene slovenske šole in nobenega prosvetnega društva in povsod so bili napisali: 'quisi parla italiano.'" Kako drugače so številke iz 1. 1945, ko je bilo v Kopru ustanovljenih 47 slovenskih šol in 11 italijanskih ter 28 slovenskih in 6 italijanskih prosvetnih društev. To so suhoparne številke, vendar je njihova vsebina dobro znana vsakemu slovenskemu Istranu, ki ni smel do 1. maja 1945 sprejeti besede v materinem jeziku. Kdo si ni zapomnil dobe od 1924 do 1. 1945, ko so italijanski učitelji vtepalji našim otrokom v glavo tuj jezik, kdo ne pozna kmetov in kmetic iz okolice Kopra, ki so jih fašisti metali celo v morje, ker so govorili slovensko. Naša ljudska oblast je dala Slovincem šole in prosvetna društva, iste pravice pa ima tudi italijanska manjšina.

Kako dela koprsko ljudstvo za

ESCAPEE CHILDREN evacuated from Pacific Islands are fed milk at west coast port. Though ill and missing his mother (sent on ahead for medical attention), the child in basin just wouldn't cry.

obnovo svojih porušenih naselij, nam kažejo slike novo postavljene hiš v Gabrovici, novi most pri Kopru in obnovitvene delavnice v bivših koprskih zaporih. Etnografski zemljevid prikazuje tudi razmerje med slovenskim in italijanskim prebivalstvom. Italijansko ljudstvo ima večino v mestih Koper, Isola in Piran. Okolica Kopra je slovenska, pri Rezani so Slovenci naseljeni do morja, pri Isoli do mestnih vrat, med Koprmo, Isolo in Piranom pa je ob morju ozek pas, na katerem so mešano naseljeni Slovenci in Italijani. Zelo mogoče vtis napravita tudi sliki o manifestacijah v Kopru in Piranu februarja 1946, ko so množice

Slovencev in Italijanov manifestirale za priključitev k Jugoslaviji.

Razstava nam pokaže bežno, toda resnično sliko borbe koprškega okraja za svojo svobodo. Dejstva in krvave številke govore prav za prav le tisto, kar je napisano na stotinah požganih hiš v koprskem okraju: "Tu smo Slovenci, s krvjo smo zaplivali našo priključitev k Jugoslaviji." O vsem tem se bo lahko prepričala medzavezniška komisija, prepričala se bo o nešteti žrtvah in trpljenju koprškega ljudstva, ki je toliko dalo in je še pripravljeno dati za svojo svobodo.

Znižanje cen v trgovini

bo pripomoglo k izboljšanju življenjskih pogojev delovnega ljudstva

Izboljšanje življenjskih pogojev vsega delovnega ljudstva je ena temeljnih nalog naših oblasti. To nalogo je mogoče rešiti z znižanjem stroškov proizvodnje in omejitvijo ali popolno izključitvijo previsokih dobičkov posredovalcev, ki skušajo delati te dobičke na potu blaga od proizvodnje do potrošnje. Znižanje stroškov proizvodnje bomo dosegli s sodelovanjem vsega ljudstva pri naporih za dvig proizvodnje, z racionalizacijo, štednjo in vseljuskim tekmovanjem.

Veliko vlogo pri preskrbi delovnega ljudstva igrajo posredniki, ki posredujejo blago med proizvajalcem in potrošnikom. Ti hočejo na potu blaga od proizvajalca do potrošnika izveliči čim večje dobičke, kar povzroča podražitev blaga. Ljudstvo je v borbi proti takemu izkoriščanju osnovalo zadruge in je krepilo državno področje trgovine. S tem je mnogo pripomoglo k ublažitvi najhujše poveljne stiske in napravilo cene blaga bolj dostopne vsemu delovnemu ljudstvu.

Trgovski zaslužek, ki so ga predpisale naše oblasti tako po osvoboditvi, se ni bistveno razlikoval od predvojnega zaslužka, kar pa je bilo potrebno zaradi slabega prometa blaga v prvih mesecih po osvoboditvi. Ta predpis je omogočil, da so zadruge in državna trgovska podjetja ne samo krila vse stroške, temveč so si lahko poleg tega ustvarila precejšnje denarne rezerve. Seveda pa je ta predpis na drugi strani povzročil, da si je še vedno ljudstva in pocenitve preskrbe ustvaril večje denarne rezerve tudi zasebni sektor trgovine, ki dela pod istimi pogoji kot državni in zadržni sektor.

Ker pomanjkanja blaga še nismo obvladali in je povpraševanje po blagu še vedno zelo veliko, se v trgovini še ni razvila nujno potrebna konkurenca. Vsi trije trgovski sektorji se trudijo, da bi do kraja izkoristili dovoljeni zaslužek in si ustvarili čim večje denarne rezerve, ki pa nikakor ne smejo ostati v trgovini. Te rezerve so mnogo bolj nujne v drugih panogah našega gospodarstva, zato je treba njihovo kopičenje v trgovini preprečiti z znižanjem cen blaga, oziroma s pocenitvijo blaga za potrošnike.

Ureditev razdeljevanja in povečanje prometa blaga, k čemur je v največji meri pripomoglo dejstvo, da sta odločujoče pozicije v trgovini prevzela državni in zadržni sektor, sta omogočila važen korak naprej v smeri pocenitve in razdeljevanja blaga.

Z zmanjšanjem trgovskega dobička po uredbi zveznega ura-

da za cene, ki je bila objavljena v "Službenih poročilih zveznega urada za cene" z dne 8. t. m., se bo znatno pocenilo blago, še posebno pa blago za množično potrošnjo. Povprečno se bodo pocenili glavni potrošni predmeti za 5-10 odstotkov. S tem bo brezvestnim trgovcem onemogočeno, da bi še naprej izrabljali delovno ljudstvo, pošteni trgovci pa, ki se zavedajo, da je njihova glavna naloga, da čim hitreje in čim ceneje razdele blago ljudstvu in ne da bogatijo na račun ljudstva, bodo še vedno lahko z uspehom delali v okviru novih zakonskih predpisov.

Trgovski zaslužek je po novi uredbi zmanjšan na dva načina. Znižani so odstotki trgovskega zaslužka pri trgovcih na drobno od 35 na 25 odstotkov, pri trgovcih na debelo pa od 25 na 15 odstotkov čiste kupne cene. Na drugi strani je spremenjen način zaračunavanja dobička, ki se doslej računala od kupne cene blaga na podlagi računa prodajalca. Tako je onemogočeno, da bi trgovec ali zadruga vlekla dobičke tudi na prevozne stroške, embalažo, izskladiščenje, vskladiščenje itd., kot je veljalo doslej. Potemtakem trgovcu ali zadrugi v Ljubljani ne bo vseeno, ali nabavi blago v Celju ali v Banjaluki. Prisiljena bosta zmanjšati nabavne stroške, na-

Razni mali oglasi

GIRLS
FOR GENERAL OFFICE WORK
\$35.00 per week
Extra opportunity for advancement
Fisher Process Mfg. Co.
750 W. Tilden Ave.
Phone: Central 6602
1/2 block off Van Buren Street
MISS MURRAY

Slovene Records
16-inch records 79c COD, plus postage
B-001 Ringelapil, polka
Vesela vdova, polka
B-002 Zidana Marica, polka
Zeleni hribi, valček
Toni Omerzo Orchestra
C-411 Prijubljena polka
Po polj sva se sprehajala, val.
Kunar's Orchestra
C-1120 Beer Barrel polka
Helena polka — Emilia polka
Sata's Musette Orchestra
V-23025 Po jezuru big Triglav
Oh, oh ura se bje
V-23026 Jurij Benko vzemi Lenko
Public com stage feat. 18 let
V-23027 Pa kaj to more biti
Mene pa glava boli
V-23028 Mlinar, narod, pesem
Vsi so prihajali
Mirko Jelatin, tenor
12-in. records \$1.25 COD, plus postage
V-73001 Zlata poroka, Del 1.
Zlata poroka, Del 2.
V-73002 Kadra ima to vsi Ječeti god
Botrinja, Christening party
"Adria" in Hojer Yrie
Write for free catalogue of all new
SLOVENE RECORDINGS
to
PALANDECH'S
536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

bavljati blago iz najbližjih in najcenejših virov in ga tako poceniti.
Državni in zadržni sektor sta dolžna, da z nizkimi cenami konkurirata in vplivata na zasebni sektor, da se bo blago še bolj pocenilo. Tudi novi zaslužki so predpisani kot maksimalni, konkurenca pa je poklicana, da jih še zniža. Tako bo mogoče oskrbovati delovno ljudstvo po vedno nižjih cenah. Naloga naših množičnih organizacij je, da pomagajo oblastem z neprestanim kontroliranjem cen. S tem bomo dosegli, da se bodo te nove gospodarske mere občutile v izboljšanju življenjskih pogojev delovnega ljudstva in da se bo naše gospodarstvo še bolj uredilo.

Razni mali oglasi

SALESMAN
now contacting printers
For immediate increased earnings and details call the Artist Bureau
BRUNSWICK 2078
1941 N. Western Ave. R. 307

WOMAN
BETWEEN 35 - 45
Housework
Stay. Able to go to country
References required
CRA. 7425

GIRLS
FOR GENERAL OFFICE WORK
Pleasant working conditions
Good Pay
J. CHUKERMAN & SONS
917 W. 21st Street - Canal 4242

WOMEN ASSEMBLERS
on work not requiring electricity. Cheerful, light working conditions.
MAGRETROL, INC.
2110 S. Marshall Blvd.

SEWING MACHINE OPERATORS
Power single needle also Hand Sewers
Catholic firm
Apply at
27 N. Franklin

25 BRICKLAYERS WANTED
6 DAY WEEK
Long-time employment. Plenty of overtime. Good working conditions.
Apply immediately at
A. A. ROSE CONSTRUCTION CO.
United Wallpaper Plant
MONTGOMERY, ILL.

ASSISTANT BOOKKEEPER
TYPISTS
FILE CLERKS
REPORT CHECKERS
Good Salary - Permanent positions
Ask for Mr. Grimes
AMERICAN ABERDEEN ANGUS BREEDERS ASS.
7 Dexier Park Ave.
Union Stock Yards
Near Exposition Bldg.

Razni mali oglasi

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA
Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta za prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$1.50 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 na tednik, se jim te prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, vešč, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaše lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.
Pojsanilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnini.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. državo in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 5.50
2 tednika in 7.00	2 tednika in 8.50
3 tednike in 9.00	3 tednike in 10.50
4 tednike in 11.00	4 tednike in 12.50
5 tednikov in 13.00	5 tednikov in 14.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosvete list, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawrence Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveta vsoto \$.....

1. Ime..... Čl. družina št.....
Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledenja članov moje družine:

2. .... Čl. družina št.....
3. .... Čl. družina št.....
4. .... Čl. družina št.....
5. .... Čl. družina št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik Star naročnik

Razni mali oglasi
\$50.00 FREE
Please won't someone sell a Veteran a good car. Will pay your price plus \$50.00 for quick action.
Phone Kedzie 2868

GIRLS
Plain cooking — Light housework
Other help. STAY
References. Must like children
\$30 a week
BIT. 0279

100
DEKLET
ZA DELO PRI

Radio
SVETLO, ČISTO, LAHKO DR
STALNA SLUŽBA
KRATKA 4 TEDENSKA PLAČA
UČNA DOBA
71c - 76c

IZKUŠENA DEKLETA TAKO
ZACETKA PO
83c
AVTOMATIČNO POVIŠANJE

97c
NA URO

MOTOROL
GALVIN MFG. CO.
4545 W. Augusta Bl
1000 North blizo Cicero Avenue
USLUŽBENCI SO DELEŽNI POPO
PRI NAKUPU RADIA

ALI GLEDATE ZA DOB
PLAČO IN STABILNOST
Telefon kompanija ima ne
takih prilik

HIŠNICE
(JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 72c
uro, po treh mesecih 77c na
in po šestih mesecih po 82c
uro
ŽENSKO ZA ČIŠČENJE V VS
DELIH MESTA
Delovne ure od 5:30 pop. do
ure ponoči.
Oglasite se pri

ILLINOIS BELL
TELEPHONE
COMPANY
v uposlovalnem uradu za
v prtiličju
309 W. WASHINGTON